

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak tetrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četr leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tujevostne države 6 K. — Kdor hoče sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Odje „Kotliškoga slovenskega gospodarja“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 8, opozorilo naročnino, inšerate in reklamacije. — Na inšerate se plačuje od anonetne petitvete za enkrat 48 v. in, ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 v. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Izločeno“ stane beseda 10 v. — Inšerate se sprejemajo do torka opoldne. — Nezagrin reklamacije so poštno proste.

Jugoslavija priznana.

Ljubljana, 11. febr.

Zedinjene države Severne Amerike so priznale kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Državni tajnik Lansing je izjavil, da se bodo končno oveljavne meje Jugoslavije uredile po želji nasih narodov.

Jugoslavijo t. j. kraljestvo Slovencev, Hrvatov in Srbov so dordaj že priznale sledeče države: Švedska, Grčija in Rumunija.

Ljudski shod v Mariboru

Privedita obe slovenski stranki v nedeljo, dne 16. februarja ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Razjasniti je treba ljudstvu zadnje nemške demonstracije in njih posledice ter zavzeti odločno stališče proti nemškemu nasilstvu na naši severni meji.

Jugoslovani, Jugoslovanke, vsi na shod!

Začasna meja med Jugoslovani in Nemci.

Nemške tolpe so na črti od Špilje do ogrske meje skušale zadnji čas z zahrbtnimi napadi vreči čete generala Maistra preko Mure na desni breg in se tako polastiti železnice Spilje—Radgona. Na vsak način so nameravali zapoditi naše ne samo iz Radgone, temveč tudi iz Cmureka, Trnovega in Spilja. Da, celo čez Muro so hoteli vdreti v slovenska sela in tam po znanem nemško-koroškem načinu uničevati last slovenskega kmeta. A nekdo je bil, katerega moč so Nemci podcenjevali: naš general Maister in naše hrabro vojaštvo. On je s krepko roko s svojimi vrhlimi četami napravil obračun s tolpami, ki jih je večinoma poslal nemški Gradec pred Radgono in Cmurek. Nemci so bili tepeni ne samo pri Radgoni, temveč tudi pri Cmureku. Ker so Nemci izvahali, da je naša vojaška moč velika, jim je postalo grozje prekislilo. Naprosili so francoskega majorja Montegija, naj posreduje pri Slovencih, da se neba boj in se določi na Stajerskem začasna meja med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo. Uvideli so, da utegnejo Maistrove čete raztegniti svoj „delokrog“ dalje proti severu, da zavarujejo slovensko ozemlje pred divjaškimi nemškimi tolpami.

V soboto, dne 8. februarja se je pripeljal nemški deželni glavar Kaan v Maribor in je prosil generala Maistra, naj dovoli premirje med Jugoslovani in Nemci, da bi mogla francoska komisija, ki jo vodi major Montegi, pre-

gledati sporno ozemlje med Spiljem in Radgono.

Pri tem pa je značilno tole: Ko se je v soboto ob 7. uri zvečer mudil Kaan v Mariboru pri gen. Maistru in ga prosil glede premirja, je med drugim dejal, da bo on ukrenil vse potrebno, da bodo vse nenasilne čete takoj obveščene o premirju, ki se lahko začne že opoldne (od sobote na redeljo). General Maister je izvajal svoje zaupanje, češ da je to nemogoče, v tako kratkem času (v petih urah). — Ko je Kaan videl, da se je prenačil, je dejal: »Res, to bo težko. A do 7. ure zjutraj bodo vsi nemški oddelki obveščeni o premirju.«

Ta okolnost znači, da so nemško-madžarske roparske tolpe kljub vsem nasprotnim zatrdilom v neposredni točki zvezi z nemško štajersko vlado, ker bi sicer štajerski deželni glavar ne mogel tako razpolagati s tolpami in jim naročati premirje.

Premirje se je začelo v nedeljo, dne 9. februarja 7. uri zjutraj, ter je bilo prvotno določeno samo do ponedeljka, 10. februarja zjutraj, a je bilo podaljšano pozneje za več dni.

V nedeljo, dne 9. februarja se je francoska komisija v spremstvu generala Maistra in njegovega generalnega štaba odpeljala na črto Spilje—Radgona, da si na licu mesta ogleda ves položaj. Komisiji so se pridružili tudi nemški zastopniki. V Cmureku so Nemci na lašč uprizorili igro, ki je značilna za nemško poštenost. Začeli so groziti generalu Maistru in mu priporočali, naj ne pojde dalje v Radgono, ker mu ne morejo jamčiti za varnost življenja. A vse je bilo — naročeno. Maister se ni ustrašil nemških groženj. Pač pa so Nemci kršili premirje. Nemške tolpe so namreč dne 9. februarja se skušale približati Radgoni. Padlo je iz nemških vrst tudi več strelav.

Ko si je komisija ogledala položaj na licu mesta, se je odpeljala v Maribor, kjer so se višile od ponedeljka do četrtega dolgotrajna pogajanja glede določitve začasne meje od Ogrske do Koroške. Posvetovanj so se udeležili: francoski major Montegi s svojim pribočnikom, general Maister, generalštabni šef major Ankerst, zastopnik deželne vlade v Ljubljani dr. Gregor Žerjav, okrajni glavar dr. Lajnsič, Slovenci: dr. Verstovšek dr. Hohnjec dr. Ros'na, ter nemški zastopniki: dež. glavar pl. Kaan, Rintelen, Resel, Pongratz, dva polkovnika, dr. Kamniker iz Radgone in dr. Brodmann iz Obrajne kot odposlanec nemških kmetijskih občin na črti Špilje—Radgona. Tolmači so bili trije, med njimi mariborski odvetnik dr. Rapoc.

Po daljšem posvetovanju se je sklenilo, da bodo Jugoslovani in Nemci na celi črti ločeni po nevtralni (napristranskem pasu) zoni. Jugoslovani imajo svojo natanko označeno demarkacijsko črto in Nemci tudi. Med obema črtama se razteza omenjena nevtralna zona. Jugoslovanska demarkacijska črta gre severno od Radgone mimo tamošnjih slovenskih vasi, tako, da ostanejo te vasi z mestom Radgona vred v naši črti. Pri Obrajni gre naša črta do Mure. od tam gre in se drži iste skoro do Spilja. V sredi potamed Spiljem in Ernovžem se obrne naša črta proti Lučanam. Gornji del Lučan ostane v nevtralni zoni. Od Lučan proti koroški meji še sedaj, ko to pišemo (sredo opoldne) črta ni določena. Za ta del črte se bo vršil hud boj, ker bi Nemci na vsak način radi potisnili Slovence z visokega Radla v Dravsko dolino.

V nevtralni zoni je večinoma cela proga železnice Radgona—Spilje ter kraji: Obrajna, Purkla, Cmurek, Trnovo (Weitersfeld), Lihodk vas, Čišine, Straže (Strass), St. Vid, Ernovž in Gomilica. Nemška demarkacijska črta leži več kilometrov severno od nevtralne zone ob vznožju hribov.

Za mir in red v nevtralni zoni bodo skrbeli nemško-avstrijski orožniki, železnico pa spremljali naši vojaki. Uradi in uradniki ostanejo, kakor so bili pred 4. februarjem. Izvoz živl iz občin glavarstev Radgona—Lipnica, ki jih imajo zasedene Jugoslovani, je prost. Izvoz bodo nadzirali jugoslovanski uradniki. Moški nemške narodnosti iz obeh okrajev so oproščeni vojaške službe v Jugoslaviji. Vjetnike morata obe stranki izpustiti. Civilno prebivalstvo mora 10 km južno od jugoslovanske ter 10 km severno od nemške črte izročiti orožje. Jugoslovani bodo pri Nemcih nadzirali izročanje orožja.

Majorja Montegi se je naprosilo, da izposluje pri ententi (ameriško—angleški—francoski armadi) potrebno nadzorstvo. Ententa naj strogo kaznuje vsa samovoljna dejanja in kršenja pogodbe.

V zapisniku, ki so ga sestavili, se je takoj v začetku ugotovilo, da ima določitev začasne meje izrecno samo namen, da se ustavi nadaljne bojevanje. Na končno oveljavno določitev naše severne meje nima sedaj označena mejna črta prav nikakega vpliva. Pravo mejo med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo določajo strokovnjaki v Parizu, kjer sodelujeta tudi naša rojaka dr. Kovačič in dr. Slavič.

Maribor, Radgona, Špilje in Slov. gorica

blizu Ernovža, Gmilice in Lučan so že torej selaj proglašene in priznane za jugoslovanske posesti. Vse upanje Nemcev in nemčurjev je torej splavalo po Muri, ki pa že tudi od Ernovža naprej teče po jugoslovanskih tleh.

Boj za Obrajno.

(Poročilo poveljnika obrajnske posadke.)

Dne 4. februarja zjutraj je bila posadka v Obrajni napadena od nemških tolp (približno 300 mož). Več tolp je pa bilo skritih po hišah. O 7. uri zjutraj sem bil popolnoma obkrožen. Z 13 možmi sem si s silo naredil prehod proti Muri, kjer sem zvedel od tamkajšnje straže, da je prišla močna posadka s strojnicami nam na pomoč. Podal sem se nato takoj proti Purkliji in od tam hotel prodirati proti Obrajni. Med tem časom sem dal pri posadki v Purkliji za svoje moštvo pripraviti kosilo, poslal sem eno patroljo proti Obrajni, da dobim zvezo z poročnikom Greifom. Patrolja je pa bila med potjo od nemških tolp razbita.

Točno ob 1. uri popoldan so nemške tolpe v civilni napadale naše stanovanje in kolodvor. Eden naših pešcev je bil, že na tleh ležeč in nezavesten, zaboden v prsi in ustreljen v trebuh. Ker mi ni bilo mogoče še delj časa v sobi vstrajati vsled ročnih granat teh tolp sem zapustil sobo. Zonaj je začela približno 100 mož broječa tolpa grozno streljati iz pušk in metati ročne granate. Vnel se je hud boj. Mi smo imeli 3 mrtve in 6 ranjenih, med temi 2 težko, ki so obležali na bojišču. Nekateri Nemci so nameravali obvezati ranjence rane in jih okrepčati s hrano, toda tolpe so se izrazile: »Wenn jemand den wintischen Hunden etwas zum essen gibt oder sie verbindet wird er sofort von uns erschossen.« (»Ako kdo obveže rane tem slovenskim psom in jim da živila, ga takoj ustrelimo.«) Vsi drugi so bili vjeti. Enega naših mrtvih, in sicer prvega mrtvega, so vrgli tam v bližnji potok.

Jaz sam sem zbežal v bližnjo hišo. Ker je tolpa drvela za menoj, sem skočil skozi okno na cesto, kjer me je zgrabilo 6 mož. Takoj bi me bili ubili, ko ne bi bil zaklical njihov poveljnik: »Nicht schießen, den Hund muß man lebendig hinauf bringen.« (»Ne streljajte, tega psa moramo spraviti živega tja gor.«) Nato so me razorožili in me popolnoma oropali. Potem me odpeljejo četaši, ki naj bi me peljali na občinski urad; med potjo sem spremljevalcu iztrgal puško in zbežal v bližnjo hišo, kjer sem s pomočjo enega civilista po noči pobegnil.

Opomnim, da je bila posadka v Obrajni 17 mož močna, nemške tolpe v civilni oborožene s puškami in ročnimi granatami pa 300 mož. V Obrajni sem zgubil 1 ranjenega in 4 vjete.

Lepoša Josip, stabni narednik, poveljnik posadke v Obrajni.

Amerikanci vozijo živila za Češko.

V ponedeljek, dne 10. februarja je dospela posebna ameriška komisija v Maribor, da izposluje prost in neoviran prevoz 50.000 tun živila iz Amerike preko Špilja na Češko. Naši vojaški in civilni zastopniki so zagotovili Amerikance, da jamčijo za redni prevoz po vsem našem ozemlju. Amerikanci so se zahvalili našim zastopnikom in so obljubili, da bodo poslali prav kmalu tudi v naše obmejne kraje dovolj živila: riža, kave, moke, mesa, soli, p-troleja in blaga za obleko. Amerika ima že vse pripravljeno. Le malo je še treba potrpeti. — Nemški zastopniki, njim na čelu nemški deželni glavar dr. pl. Kaan, pa niso kazali Amerikancem tiste pripravljenosti in so še le pozneje dovolili prost prevoz živila za Čeha skozi nemško Štajersko. — Opoldne je ameriški polkovnik, ki je vodil komisijo, povabil vse vojaške in civilne zastopnike na obed v kolodvorsko restavracijo. Obed so pripravile ameriške kuharice iz ameriških živila, katerih vozijo Amerikanci dovolj s seboj. — Politične razprave, t. j. o demarkacijski črti od Špilja do Radgone, se Amerikanci niso udeleževali. Na Dunaju pričakuje Amerikance zastopnik

čehoslovaške države Tusar, da prevzame pri peljana ameriška živila za Čeha.

V Medžimurju in Prekmurju

Naš poročevalec nam opisuje položaj v Medžimurju in Prekmurju sledeče:

Odkar so hrvatske čete zasedle Medžimurje je zadihal naš tamošnji, pod madžarsko strahovladno živeči narod, nov svež zrak. Konec je strahovanja madžarskih financarjev, madžarskih »bataren došev« in drugih tlačiteljev ubogga kmetkega ljudstva. Ljudstvo vriska od veselja, ker je res postalo prosto in rešeno madžarskih okov. Medžimurke prinašajo pridno razna živila, kot mast, moko, fižol na Štajersko, kar je bilo poprej pod smrtno kaznijo prepovedano. Odkar so iz Medžimurja izgnani madžarski židovi, ki so izsesavali naše ljudstvo, vlada vsepovsod red in mir. Naše ljudstvo je nepokvarjeno in narodno zelo zavedno, zlasti odkar je osvobojeno iz madžarskega suženjstva.

Vse drugačne, kakor v Medžimurju so pa razmere v našem Prekmurju, kjer še naš narod vedno ječi vklenjen v madžarske verige. Madžarski vojaki grdo razsajajo v Prekmurju. Kar ni rekvirirala prejšnja vlada, odvzame sedanja strahovlada. Ti madžarski vojaki so hujši, kakor zverjad. Vza mejo nam vse, a plačajo nič. Krave, vole, ovce, kureline in sploh vse, vzamejo enostavno, ne da bi se zmenili za prošnje, da bi se ljudstvu pustilo vsaj najpotrebnejše. Kot odgovor dobiš od posurovelega vojaka batine s palico. Ljudstvo je zbegano in popolnoma obupano. Zaupa le še v božjo pomoč in rešitev po čelah generala Maistra.

Od Krkonoš do Soluna.

Iz Pariza se dne 6. februarja poroča:

Zastopniki petih velesil so razpravljali z dr. Kramarjem in dr. Benešem glede zahtev Čehoslovakov, ki zahtevajo državo, ki bi obsegala meje prejšnjega češkega kraljestva s približno 13 milijoni prebivalcev. Zahtevajo tudi poplave meje na ozemlju Grčija do Postorne ob nižjeavstrijsko moravski meji. Konečno so zahtevali, da bi njihova država mejla ob Jugoslavijo, ker bi bili na ta način Nemci odrezani na vzhodu. O Krkonoš do Soluna se mora raztezati država Čehoslovakov in Jugoslavije.

Pritisk na Nemčijo vedno večji.

Iz Pariza se dne 7. febr. poroča:

Dne 17. febr. poteče premirje, sklenjeno med entento in Nemčijo. Najvišji vojni svet entente je v svoji zadnji seji sklenil da poostri pogoje pri obnovi premirja. Generalisim maršal Foch bo zahteval, da entente čete zasedejo mesto Essen ob reki Ruhr, v katerem se nahajajo velike Kruppove tovarne za izdelovanje orožja, najtj. bo zahteval, da Nemčija umakne svoje čete z ozemlja na vzhodu v prid Poljske.

Pariški »Matin« piše:

Pritisk na Nemčijo mora biti vedno večji, ker skrajni čas je odločiti na razpis govora Hofferja in Brocksdorffa, ki izzivajo entento. Nemčija se bo že v nekoliko urah prebristala kako napadno sodi če misli, da se je ententa m. št. je na pravi Nemčiji zpremenila tudi le deloma na ko se se vedno izzivajoče Nemčije.

Razne politične vesti.

Škof dr. Mahnič na otoku Krk, ki so ga za sedli Italijani se je odločil proti italijanizaciji na siljo, kar je vzbudilo po vsem svetu veliko zanimanje.

Francosko slovensko prijateljstvo je vedno večje. V Ljubljani se je dne 9. t. m. ustanovila francosko-slovenska organizacija. Namen te organizacije, da gojimo prijateljstvo s Francozi in stopenj z njimi posebno v trgovski stik. Predsednik francosko-slovenske organizacije je dr. Korošec.

V Pariz sta dospela te da dr. Kovačič in dr. Slavič da sofelujeta pri dobrotvi naše severne meje. Ker sta oba gospoda dobro poučena o naših željah glede meje, smemo upati, da bo končna državna meja tam, kjer jo mi hočemo, a ne Nemci.

Maribor ostane slovenski! Začasna meja med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo je severno od Mure Špilje in Radgone ostaneta v naši posesti. O Mariboru pa se pri pogajanjih niti govorilo ni. S čim se bo to neki še sedaj tolažili Nemci? Do Maribora in ozemlja med Dravo in Muro nimajo Nemci nobenih pravic!

Nemške zastave prepovedane. Deželna vlada za Slovenijo je z okrožnico z dne 31. jan. prepovedala razobesjanje in nošenje nemških zastav in zna ov, med te spadajo tudi bivše štajerske in koroške barve. Natančneje v »Uradnem Listu« z dne 8. febr.

Sijajen shod koroških Slovencev v Spodnjem Dravogradu. V nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil v Dravogradu veličasten shod koroških Slovencev. Shoda se je udeležilo več kakor 2000 ljudi. Spod. Dravograd je bil ves v jugoslovanskih zastavah. Iz Maribora je dospela v Sp. Dravograd vojaška godba. O 10 uri smo z godbo na čelu odkorakali v župno cerkev k službi božji, kjer je imel cerkveni govor župnik Rozman. Po sv. maši je godba v cerkvi zaigrala himno »Lepa naša domovina«, gotovo prvič, odkar stoji ta lepi hram božji. Po sv. maši je bil na Glavnem trgu pred Narodnim domom postavljen velik, z zastavami in zelenjem okrašen oder. Ker se je zbrala tako ogromna množica ljudstva, da je nismo mogli spraviti v nobeno dvorano, smo morali kljub mrzlemu vremenu in vetru zborovati pod milim nebom. Shod je otvoril občinski gerent Ivan Verdnik. Za predsednika shoda je bil izvoljen župnik Rozman. Govorili so dr. Lovro Pogačnik iz Ljubljane, goriški Slovenec vojak Pavlica, koroški Slovenec dr. Ravnik iz Maribora, urednik Zebot, okrajni glavar dr. Ipavic iz Slovenjgradca, dr. Gvidon Serbec iz Celja in župnik Rozman. Zastavi navdušeno je bil sprejet govor vojaka Pavlice. Veličasten tabor se je vršil popolnoma mirno ob velikanstem navdušenju množice ljudstva. Tudi popoline se je zborovanje nadaljevalo v vseh prostorih Narodnega doma. Na taboru je bilo sprejetih pet resolucij, v katerih zahtevajo koroški Slovenci združitve Koroške z Jugoslavijo, ngovarjajo proti zasedbi našega ozemlja po Italijanih, izrekajo zaupanje naši vladi, zahtevajo našemu vojaštvu za brambo demokracije ter zahtevajo otvoritev slovenske šole za Sp. Dravograd, da se tako popravijo stoletne krivice ponemčevanja naše mile slovenske zemlje.

Manifestacijski shod v Prevaljah na Koroškem se vršil v nedeljo dne 16. svečana 1919 ob 10. uri dopoldne za celo Maziško dolino. Protestiralo se bo proti grabežljivim Nemcem, Italijanom in Madžarom, ki nam hočejo odtrgati dele slov. ozemlja. Na shodu govorijo govorniki vseh strank. Zavedni Slovenci in Slovenke! pridite na ta pomenben shod od blizu in daleč, da se pogovorimo in podučimo v važnih stvareh v uri, ko se odločuje bodoča narodov na mirovni konferenci.

V nedeljo v Maribor! Prihitite v nedeljo v velikem številu v Maribor na ljudski shod. Vabimo posebno ekolicane.

Ustanovljajte okrajne in župnijske organizacije Slovenske Kmetijske Zveze. Sezname zaupnikov in udov pošljite odboru SKZ, Maribor, Koroška cesta šte. 5.

Čiščenje na slovenskih šolah. Višji šolski svet v Ljubljani je odstavil o službe nadučiteja Mihaela Mogaja in učitelja Jožefa Schatza oba na petrazrednici v Št. Lovrencu nad Mariborom, in Gabriela Januiga, nadučitelja pri G. Sv. Kunigoti.

Od nekdaj Pohorja. Da naši Nemci tudi slovenske časake radi beró sorčuje sledeči slučaj. Dobim naročeni časopis v četrtek namesto v sredo. Ubogo srotijo, kako je bil zdelan! Ves zmuckan in umazan, je izgledal kakor pijančev klobuk v ponedeljek jutro. Kako bi tudi ne? Na pošti so ga »internirali« za celih štiriindvajset ur. Prav za prav ni ostal na pošti, ampak je romal z roke v roko in razkladal našim radovednim »Nemcem«, kako velikanški vtis na ameriško komisijo je napravila nemška demonstracija v Mariboru, kako je francoski oficir od veselja s sabijo plesal, ko so Hani mogotno zarjaveli protifrancosko pesem »Die Wacht am Rhein«. Najbrž so tudi pričakovali poročila, kako silno so učinkovali njihovi podpisi za združenje z Nemško Avstrijo.

Dravsko polje. Velika agitatorija za Nemško Avstrijo in proti Jugoslaviji sta Jožef Fiedler v graščini v Slivnici in Jožef Franz v Orehovi vasi. Ta dva agitatorja in begata naše ljudi na vse mogoče načine. Oblasť kje si?

Kako so Nemci pobrali podpise? Kako so Nemci pri nas na Štajerskem pobrali podpise za ameriško komisijo, smo že povedali; šli so namreč od vasi do vasi in od hiše do hiše ter na različne